

Oppland Arbeiderparti Årsmøte 2017

Årsmøteuttalelser 12. mars

1. FRAMTIDAS OPPLAND.

Bærekraft er grunnleggende når vi bygger framtidens Oppland. Det handler om å dekke behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge for framtidige generasjoner. Gjennom bærekraftige valg bygger vi et Oppland som er mer rettferdig, livskraftig og klimavennlig. I Oppland har vi tatt på den grønne ledertrøya, fordi et bærekraftig Oppland er et mer sosialdemokratisk Oppland.

Framtida handler om grønne skoger og bærekraftige løsninger. Norge har lenge nytt godt av inntekter fra olje- og gassnæringa. Det vil vi fortsette å gjøre i mange år, men framtida handler ikke om fossile brennstoff. Vi utvikler grønne næringer som er framtidensretta. Her er det ubegrensa muligheter i Oppland. I Sverige og Danmark er det de sosialdemokratiske partiene som gjennom nasjonale reformer har sørget for kutt i de nasjonale utslippene. Oppland Arbeiderparti krever en norsk klimareform med Arbeiderpartiet i førersetet.

Oppland har gode forutsetninger for å ta en nasjonal lederrolle i dette arbeidet. Landbruket er sentralt i ei grønn framtid, sammen med ny teknologi. Oppland og Hedmark fylkeskommuner har over mange år hatt felles skog- og trestrategi, og utvikler nå en felles bioøkonomistrategi. Oppland Arbeiderparti støtter opp om forslaget fra Innlandsutvalget om etablering av et nasjonalt senter for bioøkonomi i Innlandet. Sammen med næringsliv, forskningsmiljøer og andre sentrale aktører, skal Oppland ta en sterk posisjon i det grønne skiftet.

Arbeid er grunnmuren i samfunnet. Det må bli en bedre balanse i lokalisering av statlige arbeidsplassene. Oppland har lav dekning, samtidig som mange pendler ut av fylket for å arbeide i statlige virksomheter. Målet med lokaliseringspolitikken er å styrke regionale arbeidsmarkeder, og at man velger lokalisering der arbeidsplassene vil ha størst potensial til å bidra til utvikling i regionen. Oppland Arbeiderparti mener lokaliseringspolitikken må bidra til en fordeling av statlige arbeidsplasser som gir vekst og verdiskaping i hele landet.

Digitalisering åpner for å desentralisere framfor å sentralisere. Dette vil også redusere tid brukt på reiser og på utslipp av klimagasser. Vi mener derfor det er avgjørende å bygge ut bredbånd i hele landet. Det er viktig for å skape vekst og bolyst i alle tettsteder og bygder. Det at ansvaret for utbygginga er overlatt til markedskreftene betyr at områder i landet med spredt bosetting, lite næringsliv og store utbyggingskostnader ikke blir prioritert. Våre innbyggere har en digitalisert hverdag som krever bredbåndsdekning. Framtidens helse- og omsorgstjenester krever god bredbåndsdekning, blant annet grunna velferdsteknologi for at flere skal kunne bo hjemme lengre. Oppland Arbeiderparti mener det må være et statlig ansvar å sikre utbygging av den digitale infrastrukturen.

Et samfunn med rask teknologiutvikling og digitalisering har også en skyggeside. Det kommer nye trusler mot personvern og samfunnssikkerhet. Oppland har landets fremste kunnskapsmiljøer for å imøtekomme dette. Her er det et stort potensial for klyngetenking og knoppskyting av framtidensretta arbeidsplasser. Oppland Arbeiderparti vil utvikle vår region til å bli Norges spydspiss innen cyber- og informasjonssikkerhet basert på aksene fra NTNU CCIS på Gjøvik til Cyberforsvaret på Jørstadmoen.

Oppland Arbeiderparti vil fortsette å legge til rette for et aktivt og variert kunst- og kulturliv. Oppland Arbeiderparti vil fortsette å sikre gode rammer for å videreutvikle en allsidig fritidskultur, et rikt kunstliv og ikke minst understøtte kultur som utviklingsfortrinn i vårt reiselivsfylke.

Oppland skal være et inkluderende samfunn. Hos oss er alle velkomne uansett bakgrunn og forutsetninger. På denne måten skal vi møte både turister, fritidsinnbyggere og nye innbyggere. Oppland Ap skal arbeide aktivt for å utvikle en offensiv hyttepolitikk. Oppland er Norges fremste reiselivsfylke, og det er en posisjon vi skal videreutvikle. For å lykkes kreves det samarbeid, gode produkter, merkevarebygging, flere kassaapparater og treffsikker markedsføring basert på bærekraftige premisser.

I en verden preget av urolighet og høyrepopulisme på frammarsj skal vi være en trygg havn for mennesker på flukt. Flyktninger og asylsøkere innebærer muligheter for Oppland. Vi blir mer innovative og rikere som samfunn av mangfoldet. For at mulighetene skal realiseres er vi avhengige av å lykkes med integrering og bosetting. Vi må også lykkes med inkludering i dagliglivet og vi må skape gode møteplasser. Det at nye innbyggere føler at de hører til og kjenner noen, er viktig for at de som kommer til Oppland blir boende her også i framtida.

Norge står overfor utfordringer knytta til klima, digitalisering og omstilling. Løsningene har vi i Oppland. Det er bare snakk om å ta dem i bruk. Oppland Arbeiderparti oppfordrer sentrale myndigheter til å satse på framtidens næringer i byggingen av landet. Vi er klare.

Oppland trenger en ny regjering!

2. ARBEID TIL ALLE.

Skape arbeid.

Oppland Arbeiderparti mener at det organiserte arbeidslivet gjennom et godt partssamarbeid og en sterk velferdsstat, har gitt oss et samfunn med små forskjeller. I tillegg har det gitt oss god konkurransekraft og fornyelse i næringslivet. Gjennom den norske modellen legges det vekt på høy sysselsetting, velferd og et organisert arbeidsliv. Trygg økonomisk styring og fordelingspolitikk står helt sentralt i den norske modellen.

Skal vi klare å øke verdiskapingen, trenger vi både de etablerte, store lokomotivene og de innovative, risikovillige oppstartsbedriftene. Oppland Arbeiderparti vil legge til rette for at flere arbeidsplasser blir skapt med forutsigbare og gode rammebetingelser for næringslivet.

Endringer i samfunnet øker og bidrar til raskere og mer omfattende omstillinger i arbeidslivet. Investering i kompetanse og ferdigheter blir særlig viktig i møte med digitalisering og automatisering i alle deler av arbeidslivet. Oppland Arbeiderpartiet vil jobbe for at det gjennomføres en kompetansereform for å gi økt aktivitet på kort sikt og samtidig legge grunnlaget for full sysselsetting framover. Kompetansereformen vil gi den enkelte tydeligere rettigheter, bedriftene og virksomheter flere muligheter og bringe utdanningsinstitusjonene tettere på arbeidslivet. Det må gjøres enklere for bedrifter å beholde viktig kompetanse og hindre ansatte fra å miste jobben gjennom å ha et godt permitteringsregelverk.

Arbeid til alle er grunnlaget for vekst og verdiskaping og forutsetningen for vår velferdsmodell. Den største forskjellen i velstand og velferd går mellom dem som står i arbeid og dem som står utenfor arbeid. Arbeid er det viktigste for å redusere de sosiale og økonomiske forskjeller mellom folk.

Mange som kan og vil jobbe, står i dag utenfor arbeidslivet. Det gjelder blant annet mange seniorer, personer med nedsatt funksjonsevne og syke som har mye å bidra med. I enkelte innvandrergupper er det også en altfor høy andel som ikke er i jobb. Oppland Arbeiderparti vil gjøre det lettere å delta og vi vil videreutvikle avtalen om et inkluderende arbeidsliv sammen med arbeidslivets parter.

Stadig flere unge faller utenfor arbeidslivet. Oppland Arbeiderparti vil ha et arbeidsmarked med plass til alle. Unge som mottar trygd, og som kan jobbe noe, skal møtes med en forventning om deltagelse og en jobbgaranti som sikrer reell mulighet til å kombinere trygd og arbeid.

Oppland Arbeiderparti vil styrke NAV sin rolle som arbeidsformidler og tilrettelegge for arbeidsgivere og arbeidstakere. En styrking av arbeidslivskompetansen i NAV krever at NAV-kontorene kjenner det lokale arbeidsmarkedet, og at de samarbeider tett med lokale bedrifter og attførings- og vekstbedrifter. NAV skal gis mulighet til å gjennomføre flere arbeidsmarkedstiltak i egen regi, samtidig som attføringsbedrifter og andre ikke-kommersielle bedrifter skal være de dominerende leverandører av tjenester til personer med nedsatt arbeidsevne.

Oppland Arbeiderparti mener at arbeidsledige under 30 år med påbegynt videregående opplæring skal få muligheten til å fullføre mens de mottar dagpenger.

Det må være sammenheng mellom trygdeordningene varighet og den oppfølging som gis. Hovedårsaken til at for mange blir gående passive på AAP-ordningen er mangel på aktivitet og utdanning. Oppland Arbeiderparti mener at aktivisering må skje raskere, samtidig som NAVs plikt til å følge opp må forsterkes.

Mange mottakere av AAP opplever at det tar for lang tid før de får tilbud om behandling eller tiltak. Oppland Arbeiderparti mener en persons arbeidsevne må avklares langt raskere enn det som er tilfelle nå. Det er ikke bra at det tar lang tid før personer kommer i aktivitet. NAVs medarbeidere har i dag ansvar for svært mange brukere og Oppland Arbeiderparti mener det må settes et tak for hvor mange brukere hver enkelt medarbeider skal følge opp, og at den enkelte bruker skal ha egen kontaktperson. NAVs verktøykasse må fylles opp med flere og nye tiltak. Arbeiderpartiets forslag om å opprette et eget NAV ung som skal ivareta ungdom under 30 år som mottar arbeidsavklaringspenger eller mottar dagpenger iverksettes.

Noen vil trenge helsehjelp, andre norskkunnskaper, utdanning, sosial trening, mens andre må omskoleres fordi arbeidsoppgaver forsvinner eller helseplager gjør at man må gjøre andre arbeidsoppgaver. Ordninger som gjør at NAV ansetter egne medarbeidere (som IPS) som følger opp personer som trenger hjelp til å finne arbeid er vellykket innenfor rus og psykiatri, og må brukes for flere grupper.

For mange ungdommer dropper ut av videregående skole. Fordi de ikke har vært i jobb, mottar de enten kommunal sosialhjelp eller statlige Arbeidsavklaringspenger AAP. AAP

krever en medisinsk diagnose og det har vært en stor økning særlig blant unge som kommer inn i denne ordningen.

Mottakerne opplever at det tar lang tid før de får tilbud om behandling eller tiltak. Oppland Arbeiderparti mener at tiltakene, enten det er helsehjelp, utdanning eller arbeidstrening må få oppfølging med en gang. På samme måte som for ungdom som mottar dagpenger, må ungdom som mottar AAP kunne gjennomføre videregående utdanning uten trekk i utbetalingene. For å unngå at ungdom som bare trenger hjelp til å komme i arbeid, blir AAP-mottakere, bør det utredes om ungdom uten lønnsopptjening kan motta dagpenger basert på en minimums sum f. eks 2 G. Mange mottakere av AAP har medisinske utfordringer bl.a etter kreftbehandling, psykiske lidelser, slag som det tar lang tid på å rehabilitere. Oppland Arbeiderparti mener derfor ikke at det er riktig å kutte lengden på ordningen.

Staten i hele landet.

Oppland Arbeiderpartiet er opptatt av at det blir en bedre balanse i hvor de statlige arbeidsplassene blir lokalisert. Oppland har lav dekning av statlige arbeidsplasser, samtidig er det mange som pendler langt for å arbeide i statlige virksomheter utenfor fylket. Oppland Arbeiderparti mener lokaliseringspolitikken skal medvirke til en fordeling av statlige arbeidsplasser som bidrar til vekst og verdiskapning i hele landet. Målet med lokaliseringspolitikken er å styrke regionale arbeidsmarkeder, og at man velger lokalisering der arbeidsplassene vil ha størst potensial til å bidra til utvikling i regionen. Vi vil bruke de mulighetene digitalisering gir til å desentralisere framfor å sentralisere. Dette vil også redusere tid brukt på reiser og på utslipp av klimagasser.

Ett eksempel på at statlige tjenester ikke lenger er tilgjengelig i hele landet er politireformen. Intensjonen var at det skal bli mer politi tilgjengelig i hele landet. Resultatet har uteblitt og mange lokalsamfunn opplever utrygghet og lang ventetid. Oppland Arbeiderparti mener det må foretas en rask evaluering for å sikre at intensjonene i reformen følges opp.

Et seriøst arbeidsliv.

Et seriøst og velordnet arbeidsliv handler om trygghet, forutsigbarhet og godt trepartssamarbeid. Oppland Arbeiderpartiet vil arbeide for å øke fagforeningsfradraget for å bidra til at flere organiserer seg.

Oppland Arbeiderparti vil arbeide for et anstendig og trygt arbeidsliv, gjennom å forsvare sykelønnsordningen, bekjempe sosial dumping og vi vil fornye og forsterke arbeidsmiljøloven sammen med partene i arbeidslivet for å sikre at faste hele stillinger forblir hovedregelen i vårt arbeidsliv. Oppland Arbeiderpartiet vil reversere adgangen til økt bruk av midlertidighet og innføre kollektivt søksmålsrett i saker der det er spørsmål om ulovlig innleie av arbeidskraft.

Sosial dumping rammer både det norske arbeidsliv og utfordrer vår velferdsstat. Oppland Arbeiderparti vil styrke arbeidstilsynets kontroller og politiets etterforskning mot arbeidskriminalitet gjennom en ny handlingsplan. Videre at staten, kommunene og fylkeskommunene, innfører likelydende, landsdekkende seriøsitetsskrav og kontrollrutiner,

som samsvarer med kravene fra partene i arbeidslivet og direktoratet for forvaltning og IKT (Difi).

Delingsøkonomien kan gi store endringer i arbeidslivet og velferdstilbudet i Norge. Oppland Arbeiderparti stiller seg positiv til delingsøkonomien, forutsatt at dette lovreguleres. Det må sikres at de nye aktørene betaler skatt og andre avgifter på like vilkår med andre næringsdrivende. Personer som henter lønna si fra delingsøkonomien, skal ha den samme tryggheten og de samme rettighetene som arbeidstakere i det tradisjonelle arbeidslivet. Arbeidsmiljøloven må forsterkes og fornyes, til å ta opp i seg de særegne sidene ved den såkalte delingsøkonomien.

Høyre/Frp regjeringen har kuttet nær to milliarder kroner overfor de arbeidsledige og kutt i pendlerfradraget. Lønnsgarantiordningen er svekket og feriepengetillegget til de ledige er fjernet. Oppland Arbeiderparti mener vil disse ordninger må gjeninnføres.

3. NATURRESSURSER OG NÆRING.

Norsk næringsliv blir mer og mer preget av en global konkurransesituasjon. Landets konkurransefortrinn er knyttet til en sterk råvarebasis, spesielt innenfor petroleumsvirksomhet, vannkraft, marine næringer, skog- og jordbruk.

Framtidsrettet industri og utnyttelse av teknologi, kunnskap og innovasjon i vare- og tjenesteproduksjon, natur og kulturliv er viktig for at regionene fortsatt skal utvikle seg som kraftsentra. De ulike landsdeler og områder må gis mulighet til en målrettet satsing på egne fortrinn.

Oppland trenger nye og flere arbeidsplasser. Vi har høyteknologiske bedrifter som leverer varer og tjenester til hele verden og vi har næringsmiddelindustri som produserer lokal mat fra lokale råvarer. Vi har store landbruk- og skogarealer og vakre kulturlandskap. Vi har et bredt kulturliv og store reiselivsmål. Dette skal vi bygge videre på, samtidig som at vi skal gripe tak i muligheter for ytterligere vekst. Videre utvikling av reiselivsdestinasjonene i alle regioner i Oppland må holde frem og Charter trafikk på Fagernes Lufthavn Leirin, har et stort potensiale for å bringe flere turister fra utlandet inn til Oppland.

Reiselivet ellers er basert på hytteutbygging. Flere av kommunene i Oppland har flere hytter enn innbyggere og hytteinnbyggeren er en stor ressurs for Oppland. En må legge til rette for god dialog mellom kommunene og hytteeierne, gjerne gjennom etablerte hyttevel. I flere regioner er det prosjekt som omhandler nettopp dette samarbeidet og hvordan en best kan legge til rette for hytteeieren opp imot kommunale oppgaver og forpliktelser. Oppland Arbeiderparti er svært glad for at fylket vårt mangedobles i helger og ferier og en må fortsette og legge til rette for at hytte- og leilighetsfolk vil oppholde seg mer i Oppland. Da må en tilrettelegge for infrastruktur, og kanskje spesielt viktig er bredbåndsutbygging.

Industrien i og rundt Raufoss er i stor grad bygd på verkstedteknisk kompetanse i internasjonal konkurranse. For å opprettholde og videreutvikle denne posisjonen, er det viktig med konkurransedyktige rammevilkår. Oppland Arbeiderparti støtter opp om programmet "Klynger som omstillingsmotor" med utgangspunkt i Raufossmiljøet.

Gjennom innovasjon og gründervirksomhet skal mange av fremtidens arbeidsplasser skapes. Oppland Arbeiderparti vil legge til rette for at folk som har gode ideer til nye produkter eller nye bedrifter, skal få realisert ideene sine.

Forskning og utvikling må styrkes. Oppland Arbeiderparti mener det er viktig at det offentlige virkemiddelapparatet, som Innovasjon Norge, Siva, næringshager, kunnskapsparke, Investinor og Forskningsrådet må fungere helhetlig og være treffsikkert som regionale utviklingsaktører.

Kommunene har viktige oppgaver som utviklingsaktører og tilretteleggere. En næringsvennlig kommune er et konkurransefortrinn for bedriftene som er lokalisert der og vil være attraktive for utvikling og nyskaping. De kommunale næringsfondene har bidratt til å styrke, sikre eller etablere arbeidsplasser, samt bidratt til å styrke eller bevare overlevelsessevnen til lokale bedrifter og entreprenører.

De kommunale næringsfondene er viktig bidrag for næringssvake kommuner i den lokale samfunnsutviklingen. Oppland Arbeiderparti vil arbeide for at kommunale næringsfond skal bestå og videreutvikles, og at næringsfondene forblir kommunale.

Det grønne skifte – Innlandet kan ta en nasjonal rolle.

Evne til omstilling og nyskaping er helt avgjørende for økt produktivitet og konkurransekraft i norsk næringsliv. Norsk økonomi er sterkt preget av oljevirkosomheten. Oljerelatert virksomhet vil fortsatt ha stor betydning i lang tid framover, samtidig som at det er behov for å utvikle nye bærebjelker for norsk økonomi. Et av disse vil være satsning på en grønnere økonomi.

Bioøkonomi er den nye økonomien hvor fornybare biologiske ressurser utnyttes med bioteknologi og andre teknologier for mat, helse, materialer, kjemikalier og energi på en bærekraftig måte som tar sosiale, miljømessige og økonomisk hensyn. Norge har stor tilgang på fornybar biomasse, og Innlandet bidrar med kunnskapsmiljøer og hele verdikjeder innen landbruk. Vi har et betydelig råstoffgrunnlag og tilgang på kompetanse og teknologiutvikling som stimulert på rett måte kan sikre det grønne skiftet nasjonalt.

Oppland Arbeiderparti mener at Innlandet har gode forutsetninger for å innta en nasjonal lederrolle i dette arbeidet, samtidig som det vil bidra til å løfte Innlandet som region. Oppland Arbeiderparti støtter opp om forslaget fra Innlandsutvalget om etablering av et nasjonalt senter for bioøkonomi i Innlandet. Oppland fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune har etablert et samarbeidsprosjekt for bioøkonomistrategi. Sammen med næringsliv, forskningsmiljøer og andre sentrale aktører, kan Innlandet ta en sterk posisjon i det grønne skiftet.

Offentlige anskaffelser er en viktig del av løsningen for å få til "det grønne skiftet". Offentlige innkjøpere bør vektlegge bruk av klimavennlige materialer og kreve livsløpsanalyser ved innkjøp i offentlige byggeprosjekter. Oppland Arbeiderparti mener det offentlige gjennom sine innkjøp er en viktig aktør for å skape innovative løsninger og å utvikle et marked for bærekraftige materialer og konstruksjoner.

Oppland Arbeiderparti ønsker å arbeide for fortsatt vekst og utvikling basert på klimavennlige løsninger og vi må ta vare på naturen vår. Global oppvarming gjør at vi må ta grep for å minske klimaforfallet og vi må følge opp internasjonale klimaavtaler.

I et grønt skifte der mer og mer går fra fossilt brensel til fornybare energikilder, må fokuset settes ennå høyere på å forske på alternative energikilder. Noe av skatteintensivene som tilfaller oljebransjen må dreies mer i retning av midler til forskning og utvikling av fornybare næringer som kan gjøre Norge konkurransedyktige også i fremtiden.

Oppland Arbeiderparti mener at:

- En ny Mjøsbru bør bygges i tre da det er det miljøregnskapsmessige beste alternativet. En Mjøsbru i trekonstruksjon vil bli et nytt landemerke og vil være et flott utstillingsvindu for treindustrien i fylket.
- Alle kommuner bør oppfordres til å vektlegge bruk av tre ved innkjøp i offentlige byggeprosjekter.

Oljenæringen.

Konsekvensutredning av Lofoten, Vesterålen og Senja har og har hatt stort fokus også i Arbeiderpartiet. Oppland Arbeiderparti mener at en nå har kommet frem til et godt kompromiss, der en blant annet vil gjøre deler av Lofoten om til nasjonalpark, det foreslås å innføre petroleumsfrie soner som ivaretar særskilte områder i Lofoten, Vesterålen og Senja og hele Vestfjorden skal være petroleumsfri. Det foreslås at en får konsekvensutredet petroleumsvirksomhet i Nordland 6 for å avklare hvilke deler som eventuelt kan åpnes for petroleumsvirksomhet, og hvilke som kan unntas. Oppland Arbeiderparti understreker at her er det ikke åpnet for olje- og gassvirksomhet, men en går inn for en utredning. Naturen i disse havområdene er sårbar og før en eventuelt åpner opp for oljebasert virksomhet, må en ha nødvendig kunnskap. Naturhensyn og hensyn til blant annet reiselivsnæringen må vektlegges i høy grad.

Sjødeponi vil potensielt kunne utrydde arter og forurens viktige fiskeriområder. Norge har et utall sårbare fjorder og arts mangfoldet i disse er viktig å ta vare på, også sett i et internasjonalt perspektiv. Derfor må, i tråd med Regjeringen Stoltenberg sin mineralstrategi fra 2013, hvert enkelt prosjekt nøye gjennomgås. Valg av deponiløsning må være faktabasert og en må få en full utredning om påvirkning av naturmiljø, økonomiske konsekvenser og mulige konsekvenser for annen næringsvirksomhet og andre interesser. Oppland Arbeiderparti mener at i nye større saker hvor det ikke foreligger en entydig anbefaling fra fagmiljøene, bør de ulike deponiløsningene konsekvensutredes før beslutning fattes.

Nei til salg av Norge.

Staten er eier av flere av de største bedriftene i Norge. Det sikrer at fellesskapet eier kritisk infrastruktur og viktige naturressurser. Det statlige eierskapet gjør også at viktige kompetansemiljøer som ellers ville forsvunnet til utlandet, forblir i Norge. Derfor sier Oppland Arbeiderparti nei til at staten selger seg ned i strategisk viktige selskaper for Norge. I stedet vil vi bruke det offentlige eierskapet aktivt og forvalte statens eierposisjoner på en profesjonell og ansvarlig måte. Oppland AP mener Investinor skal ha en mer aktiv rolle i utvikling av nye bærekraftige arbeidsplasser i Norge.

Vi har som mål at strategisk viktige bedrifter beholder en sterk forankring i Norge. Med hovedkontor følger viktige stabsfunksjoner, FoU og nasjonalt ansvar, noe som gir

viktige ringvirkninger. Vi vil supplere satsingen vi gjør gjennom forskningsmidler og virkemiddelapparat, ved bevisst å bruke statlig eierskap for å sørge for at større, etablerte nøkkelbedrifter bevarer sin norske forankring. Ledende selskaper med statlig eierskap bør være viktige lokomotiver i utvikling av nye produkter og tjenester. Dette må skje gjennom anvendelse av ny teknologi og klimavennlige løsninger.

4. KLIMA.

Klimaproblemet er en av vår tids største utfordringer. Hvis vi ikke lykkes med å kraftig redusere de globale utslippene de neste tiårene, vil verden oppleve dramatiske og uoversiktlige endringer. Med Paris-avtalen fikk verden endelig en internasjonal klimaavtale med reell og global deltakelse fra alle land. Paris-avtalen forplikter oss til å arbeide for å holde økningen i den globale gjennomsnittstemperaturen godt under to grader. For å nå Paris-målet må Norge kutte utslipp nasjonalt og være en pådriver i det internasjonale klimaarbeidet. Vi skal bli et lavutslippssamfunn, og innen 2030 skal vi være klimanøytrale. For å klare å løse klimakrisen er vi avhengige av å drastisk kutte utslippene, tenke langsiktig i all arealutbygging og å redusere forbruk.

For å kutte i utslippene er det nødvendig å gjøre det lønnsomt å gjøre miljøvennlige valg. Oppland Arbeiderparti mener det er viktig at forurenser skal betale for sine utslipp og ser det som nødvending å innføre ny generell avgift på utslipp av CO₂ og andre drivhusgasser, som er sektor- og teknologinøytral. En konsekvens ved økt beskatning på klimafiendtlige utslipp er at den rammer veldig mange likt uavhengig av inntekt og formue. For en med høy inntekt er det for eksempel lettere å bytte bil eller betale mer i bomringen enn en med lav inntekt uavhengig av om begge har lik nytte av å bruke bil. Det er en del av den sosialdemokratiske tankegang at alle skal bidra etter evne og derfor er det avgjørende at inntektene fra avgiften også går til å lette byrdene for lavinntektsborgere og familier. Det er viktig at man bruker sosialdemokratisk fordelingspolitikk for å demme opp disse konsekvensene.

God ressursutnyttelse er også god klimapolitikk. Årlig kastes det rundt 305.000 tonn mat i Norge. Både i produksjonsledd, ved utsalgssted og i hjemme går mengder med spiselig mat til spille. Arbeiderpartiet mener både matprodusent, salgsbedrifter og forbrukerne har et ansvar for å bekjempe denne sløsing. Det skorter ikke på virkemidler for å få bukt med dette. I Frankrike gikk man foran med å etablere en matkastelov som hindrer butikker å destruere spiselig mat. Maten må enten gå til veldedige formål eller bli brukt til dyrefôr. Næringslivet i Norge etterspør nå en lignende ordning i Norge. Oppland Arbeiderparti mener vi må redusere matsvinnet og ønsker å innføre en matkastelov lignende den Franske.

Den aller største kilden til klimagassutslipp i Norge kommer fra transportsektoren, og det er kanskje den sektoren miljøteknologiendringene kommer tydeligst frem. Økningen i salg av EL-biler, teknologiutviklingen innenfor hydrogenbiler og mulighetene innenfor biodrivstoff gjør at samfunnet må legge til rette for bruk i hele landet. Mulighetene for å fylle drivstoff i hele landet må være en selvfølge, uavhengig om drivstoffet er strøm eller bensin. Oppland Arbeiderparti mener at Enovas støtteordning for etablering av ladeinfrastruktur skal styrkes.

For å kutte i utslippene i transportsektoren er det også viktig å få flere til å velge de kollektive løsningene, men også at kollektivløsningene blir enda mer miljøvennlige. I Oppland har vi allerede gode eksempler med busser som går på biodrivstoff og elektrisitet. Ingen vet hvilket

drivstoff som kommer til å være det beste i fremtiden, derfor vil Oppland Arbeiderparti arbeide for 100 % bruk av klimanøytralt drivstoff eller nullutslippsteknologi på busser i transport for Opplandstrafikk.

Klimakrisa er global, men løses lokalt. Det offentlige som utbygger, oppdragsgiver og anbudsutgiver har et helt spesielt ansvar for å gå foran, og vise at man kan redusere utslipp. Et godt tiltak er å redusere energibruken i offentlige bygg. Derfor ønsker Oppland Arbeiderparti at alle nye offentlige bygg skal bygges som plusshus eller passivhus.

I dag er mengden plast i økosystemet for stort. I dag er det nesten 270 000 tonn plast i havet, og mengden er stigende. Man anslår at det i 2050 er like mye plast som fisk i havet. Dette har store miljømessige utfordringer, men det er også en stor fare for det biologiske mangfoldet og muligheten for å bruke fisken til mat blir truet. Oppland Arbeiderparti ønsker å utrede muligheten for å begrense mengden plast i forbruksprodukter.

Oppland Arbeiderparti mener at:

- Det innføres en ny generell avgift på utslipp av klimagasser i ikke-kvotepiktig sektor i tråd med forslaget fra Grønn skattekommisjon. Norsk matproduksjon må skjermes fra denne avgiften.
- Inntekt fra generelle klimagassavgifter brukes til å subsidiere mer miljøvennlige alternativer, styrke velferdstjenestene samt å senke det samlede skattetrykket for lavinntektshusholdninger.
- Matsvinnet må reduseres.
- Det skal innføre en matkastelov.
- Styrke Enovas arbeid med utbygging av ladeinfrastruktur.
- Alle busser under opplandstrafikk skal bruke nullutslippsteknologi eller klimanøytralt drivstoff.
- Alle nye offentlige bygg skal bygges i tre, og være plusshus eller passivhus.
- Utrede muligheten for å begrense mengden plast i forbruksprodukter.

5. FRAMTIDSRETTET JORD- OG SKOGBRUK.

Norge har gjentatte ganger blitt kåret til verdens beste land å bo i. Det skyldes blant annet at vi har tatt hele landet i bruk. Samspillet som formet det moderne Norge, mellom by og land, er levende. Det er ingen selvfølge. Det er et resultat av en aktiv landbrukspolitikk som gjennom flere tiår har lagt grunnlaget for et allsidig landbruk. Det norske landbruket er i dag mangfoldig med en variert bruksstruktur som er sårbar for deregulering og sentraliserende tiltak.

Oppland Arbeiderparti vil ha et sterkt og bærekraftig landbruk. Det er viktig å legge til rette for tiltak som øker verdiskapingen og matvareproduksjonen. Bærebjelkene som ligger i jordbruksavtalen, importvernet, eiendomslovgivningen og markedsordningene, har tjent oss godt og skal ligge fast.

Oppland Arbeiderparti mener at Høyre og Frp føre jordbruket i feil retning. Innholdet i landbruksmeldinga (Meld. St. 11 (2016–2017) – «Endring og utvikling — En fremtidsrettet jordbruksproduksjon») er på kollisjonskurs med lokalmiljø over hele landet, gardbrukere, flertallet på Stortinget og ikke minst forbrukerne.

Oppland Arbeiderparti er derfor kritisk til landbruksmeldinga som Landbruks- og matdepartementet har lagt fram. Denne meldinga favoriserer de største bruka og Norge vil få et jordbruk der de største gardsbruka vinner fram på bekostning av de mindre. Økt sentralisering og større bruk vil ikke bidra til mer bærekraftig produksjon på norske ressurser. Noe av det mest bekymringsfulle er forslaget om å kutte antallet melkekvoteregioner. En reduksjon av melkekvoteregioner fra 19 til 10 vil føre til nedbygging av grasbasert melkeproduksjon i distriktene, mens kraftforbasert melkeproduksjon i sentrale strøk vil øke. Det vil gjøre det vanskeligere å opprettholde et aktivt jordbruk over hele landet, og det vil gjøre norsk jordbruk enda mer kraftforavhengig.

Et annet alvorlig grep i landbruksmeldinga er at Regjeringa angriper markedsordningene. Flere av ordningene er tenkt fjerna eller endra. Dette gjelder innenfor områder som eksempelvis geitehold, potet, svinekjøtt, egg og korn. Markedsordningene i jordbruket har sørget for at bønder får tilnærma lik pris for produkta sine uavhengig av hvor produksjonen har foregått. Dette har også vært med på å sikre at den norske forbrukeren har fått en jevn leveranse av ren og trygg mat. En endring slik meldinga legger opp til vil føre til økt sentralisering og det vil føre til usikkerhet for produsentene som ikke har noen garanti for omsetning for varene sine.

Manglende forutsigbarhet og sikkerhet vil ikke bidra til å gjøre bondeyrket mer attraktivt, noe som igjen kan føre til manglende rekruttering og fallende produksjon i distrikts- og småskalajordbruket.

Oppland Arbeiderparti er ikke bare opptatt av økt matproduksjon, men også at matproduksjonen i større grad må foregå på norske ressurser. Økt sentralisering og større bruk med høyere produksjonskrav vil ikke bidra til mer bærekraftig produksjon på norske ressurser. Med stadig høyere krav til produserte kilo og liter er det og et faktum at det blir et press på dyrevelferden. Oppland Arbeiderparti er opptatt av at god dyrevelferd må være bærebjelken i all animalsk produksjon.

Landbruket er en av de viktigste næringene i Oppland der vi har mange viktige arbeidsplasser. Samtidig bidrar næringa til å skape arbeidsplasser som er relatert til jordbruket. Alle nyter godt av matproduksjon basert på egne og lokale ressurser. Det handler om både matsikkerhet, bosetting i hele landet og et rikt kulturlandskap.

Distriktskommunene i Oppland har mange konkurransefortrinn. Med stabilt klima og store muligheter i fjell- og utmark er det viktig å legge til rette for en variert bruksstruktur.

Utmarksbeitet er en viktig ressurs, som må ivaretas og styrkes.

Landbruksmeldinga bidrar ikke til det fordi den legger opp til økt sentralisering av produksjon og en ytterligere strukturdreining i retning av enda større bruk.

Den betydelige innsatsen fjellstyrene gjør for å stimulere til et aktivt friluftsliv for store befolkningsgrupper, avspeiles ikke i systemet for finansiering av fjellstyrene. Oppland Arbeiderparti mener det skal sikres en grunnfinansiering av fjellstyrene med et statlig tilskudd over statsbudsjettet.

Skogbruk.

Innlandet er landets største og viktigste skogregion, og dermed et nasjonalt tyngdepunkt innen skogbruk og treindustri. Innlandet står for 45 prosent av hogsten i norske skoger, og har landets største industrimiljø knyttet til produksjon av trelast, plater, limtre og trehus. Ved

å utvikle skognæringen enda mer, kan innlandet flerdoble verdiskapningen fra skogbruket i Innlandet. For å oppnå bedre produktivitet og lønnsomhet, er det helt avgjørende å forbedre transportsystemet både på veg og jernbane.

Vi har stort potensiale i økt bruk av trematerialer og treprodukter i byggenæringen. Oppland Arbeiderparti vil ha en forsterket satsing på å utvikle nye og klimavennlige byggeløsninger. Et nasjonalt senter for bioøkonomi, kan bidra i utvikling av produkter og kommersialisering som framstår som lovende. Det kan være biokjemikalier, fôrprodukter basert på trevirke, biodrivstoff og biokull. Oppland Arbeiderparti mener at slike forsknings- og utviklingsprosjekter, kan knyttes til det sentrale bioøkonomisenteret som er foreslått av Arbeiderpartiet.

For å ta ut potensialet mener Oppland Arbeiderparti at det er nødvendig å fremme en utvikling som sikrer balanse mellom økt skogproduksjon og avvirkning og anvendelse gjennom ulike former for industriell bearbeiding.

Oppland Arbeiderparti vil:

- Økt sjølforsyningsgrad i takt med befolkningsveksten. Bidra til å øke matproduksjonen i distrikta i tråd med nasjonale føringer, og stimulere til økt matproduksjon basert på norske ressurser.
- Styrke jordvernet, blant annet ved å utvikle positive virkemidler for å få kommuner til å planlegge med minst mulig omdisponering av matjord.
- Flest mulig gardsbruk skal sikres uavhengig av størrelse.
- Legge til rette for økt lønnsomhet i hele verdikjeden for norsk mat og redusere inntektsgapet mellom jordbruket og andre i samfunnet. Gardbrukere skal sikres en lønnsutvikling kronemessig på linje med andre yrkesgrupper.
- Redusere bruken av importert råstoff til bruk i kraftfor til et minimum.
- Økt fokus på kompetanse, kvalitet og forskning i hele verdikjeden.
- Legge til rette for utvikling og bruk av ny teknologi og innovasjon i jordbruket.
- Sikre rammebetingelser og forutsigbarhet i jordbrukspolitikken som gir trygghet for at det kan investeres i næringa.
- Opprettholde ordninger som markedsregulering, toll og importvern for å sikre norsk produserte varer. Når eksportstøtten fases ut fram mot 2020, må det på plass tiltak som kompenserer slik at norsk matproduksjon øker, ikke reduseres.
- Sikre en fortsatt god avløser ordning som gir gardbrukeren nødvendig fri og fritid. Jordbruk over hele landet forutsetter et sterkt importvern. Det er avgjørende for å øke matproduksjon basert på norske ressurser.
- Satse på klyngene innenfor den grønne bioøkonomien, inkludert forskning, utvikling og kommersialisering.
- Utvikle strategier for produktutvikling og økt eksport av rene norske produkter av høy kvalitet.
- Sikre at vi i framtida kan ha et landbruk som er basert god dyrevelferd.
- Slakteristrukturen skal opprettholdes og styrkes. Det bør legges mer til rette for mobile slakterier.

6. NEI TIL HELGESENS ULVEFORSLAG.

Oppland Arbeiderparti tar sterk avstand fra forslaget fra klima- og miljøverndepartementet om å endre naturmangfoldloven. Stortinget har vedtatt et bestandsmål som er innenfor både Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven. Derfor mener Oppland Arbeiderparti at ulveforliket kan gjennomføres uten en lovendring. I stedet for å endre naturmangfoldloven, så kan saken løses ved å justere rovviltforskriften. Forskriften kan enkelt endres ved at det inntas en henvisning til naturmangfoldloven § 18 i sin helhet. Lovendringsforslaget er et forøk på å sabotere ulveforliket. Oppland Arbeiderparti krever at Stortinget instruerer statsråd Helgesen til å gjennomføre ulveforliket. Bestandsmålet må legges til grunn og det må åpnes for lisensfelling nå før beitesesongen starter.

7. SAMFERDSEL/INFRASTRUKTUR.

Satsing på transport og kommunikasjon.

Oppland Arbeiderparti mener at gode kommunikasjoner er avgjørende for bosetting, vekst og utvikling. All samferdselsutbygging må effektiviseres, blant annet gjennom redusert planleggingstid og bedre samordning av statlige etater. Innsigelsesinstituttet må endres for å redusere risikoen for forsinkelser.

Hensynet til klima og miljø må ligge til grunn i all samferdselsplanlegging og tiltak.- Alle må gis mulighet til digital kommunikasjon. Det må derfor til en statlig styring og økt statlig finansiering av videre utbygging. Kollektivtilbudet må styrkes for å oppnå nødvendige klima- og miljøeffekter. Arealplaner i kommunene må bidra til å redusere trafikkveksten så mye som mulig. Vi må være pådrivere for at områder i fylket vårt med skadelig luftforurensning får på plass tiltak som reduserer forurensningen fra transport. Økt satsing på forskning og ny teknologi må prioriteres.

Som en følge av den rødgrønne regjeringens økte satsing på samferdsel, blir det nå gjennomført store veiprosjekter, også i Oppland.

Mange, store samferdselsprosjekter, både på veg og bane, ligger i gjeldende Nasjonal Transportplan, Oppland Arbeiderparti vil være en pådriver for at vedtatte prosjekter i NTP 2014 – 2023 realiseres. Disse tiltakene må fortsatt ha prioritet i kommende Nasjonal Transportplan.

Finansiering.

Ny Nasjonal Transportplan skal vedtas våren 2017. I en tid med økende arbeidsledighet, vil samferdselssatsing være et godt virkemiddel for næringsutvikling og arbeid. Regjeringens basisramme er kr 58 mrd. pr år, som er likt med gjennomsnittet de siste 6 år. Oppland Arbeiderparti mener at samferdsel bør få en større andel av statsbudsjettet framover, og at Stortinget må vedta en ramme som er høyere enn dette.

Oppland Arbeiderparti mener at:

- Utbyggingsprosjektene må sikres full finansiering fra starten slik at det kan bygges raskt og effektivt. Det er nødvendig med prosjektfinsiering, men det trengs ikke private ordninger som eksempelvis offentlig privat samarbeid (OPS). Filefjellprosjektet på Ev 16 som er prosjektfinsiert og med egen post på statsbudsjettet er et godt eksempel på dette. Her har en sikret rask og effektiv utbygging og en vil økonomisk komme godt under det som var budsjettet.

- Statens andel av utgiftene til veiutbygging må økes. Deler av befolkningen i distriktene blir påført bompengebelastninger som er uakseptable. I mange områder skal store investeringer fordeles på liten trafikk.
- Bompengefinansieringen må tilpasses bedre lokale forhold. Dagpendlere og næringsliv skal få bedre rabattordninger enn i dag, og bilister i områder med stor trafikk må ta en større andel av bompengefinansieringen enn i distriktene med liten trafikk. Hensynet til innbyggerne i kommunen skal veie tungt når bompunktene skal plasseres.

Trafikksikkerhet.

Oppland Arbeiderparti mener at økt trafikksikkerhet må være grunnleggende i all samferdselsutbygging og -drift. Tiltak som midtdeler på veiene, gode lysforhold, gang- og sykkelveier, godt vedlikehold og bedre kollektivtilbud må prioriteres for å redusere ulykker. Det er viktig for OAP at all samferdselspolitikk skal underbygge målet om 0-visjonen med ulykker i trafikken. Samarbeidet mellom kommunene og Trygg Trafikk må videreføres.

Tidlig innsats for forståelse av trafikksikkerhet er viktig for å unngå flere skadde og drepte i trafikken. Oppland Arbeiderparti mener at et virkemiddel kan være å sikre grunnleggende trafikk- og sykkelopplæring fra og med grunnskolen.

Trygge gang- og sykkelveier på skoleveiene må prioriteres. Vi vil at skolebarn, så langt som mulig, kan gå eller sykle til og fra skolen på en trygg måte. Det vil redusere risikoen, og redusere biltrafikken, samt bidra til trivsel og god helse.

Oppland Arbeiderparti krever at Regjeringen følger opp den forrige regjeringens handlingsplan mot sosial dumping og kriminalitet innenfor transportsektoren, og at kontrollen styrkes.

Klima, ras og skred.

Mer ekstremt vær på grunn av klimaendringer medfører at vi stadig oftere får flom og skred som ødelegger veier og annen infrastruktur. Oppland Arbeiderparti mener at den statlige kompensasjonen for kostnader ved reparasjon og sikring av fylkeskommunale og kommunale veier må økes i tråd med den utgiftsøkningen som dette representerer.

Bedre togtilbud.

Oppland Arbeiderparti mener at jernbanen har en svært viktig rolle for å løse persontransportutfordringene framover. Jernbanen er miljøvennlig. Den er lite arealkrevende i forhold til transportmengden, og den kan transportere trygt, og har god trafikksikkerhet. I tillegg har jernbanen en rekke andre fordeler som avlastning av vegnettet. Eksempelvis har man mulighet for å jobbe når en reiser osv. Derfor vil Oppland Arbeiderparti ha en offensiv jernbanepolitikk.

Etter 2005 har det vært en sterk økning i bevilgningene til jernbanen, men Oppland Arbeiderparti mener at resultatet av satsingen ikke er godt nok i samsvar med bevilgningsøkningen. Derfor er det god grunn til en kritisk gjennomgang av organiseringen av jernbanevirksomheten i landet. Svaret er likevel ikke privatisering av utbygging, vedlikehold og togtransport slik Regjeringen og Stortingsflertallet har vedtatt. Det viser erfaringene fra andre land og det viser erfaringene fra Bondevik-regjeringens tid.

OAP innser at det vil være krevende å reversere den vedtatte organiseringen, men vil likevel peke på de tiltakene som ville gitt størst gevinst:

De rene forvaltningsoppgavene må rendyrkes i en egen forvaltningsavdeling. Vedlikehold og produksjon må rendyrkes i egen avdeling. Det må utarbeides en klar plan for styrking av kompetansen, bl.a. på utbygging og drift av signalanlegg.

Jernbaneverket må få eierskap til all jernbanerelatert virksomhet som linjer, stasjoner, parkeringsanlegg etc. Parkeringsanlegg i tilknytning til stasjonene vil være en helt vesentlig forutsetning for at jernbanen kan bli et attraktivt reisetilbud. Alt dette må drives med et mål om å styrke jernbanevirksomheten.

I NTP fra Jernbaneverket er ni stasjoner mellom Oslo og Trondheim prioritert med investeringsmidler for oppgradering. Otta og Dombås stasjoner er to av disse. Oppland Arbeiderparti støtter dette.

Oppland Arbeiderparti støtter ikke ytterligere konkurranseutsetting av togtrafikken, og mener en bedre løsning vil være å styrke NSB som transportselskap. Dette gjennom forutsigbare avtaler med staten om transporten på de ulike strekningene.

Oppland Arbeiderparti mener at:

- Det må etableres parkeringsplasser i nærheten av skysstasjoner, knutepunkt og holdeplasser slik at flere kan ta buss og tog.
- Flere leskur ved bussholdeplasser må etableres i hele regionen.
- Kollektivtilbudet fra Mjøsbyene og Valdres til Oslo Lufthavn bør styrkes.
- Det bør opprettes pendlerbusser mellom Gudbrandsdalen og Lillehammer, samt andre steder der det er aktuelt.
- Det må arbeides for å få flere togavganger på Dovrebanen slik at dagpendlere i Gudbrandsdalen får et bedre tilbud.
- Innlandskortet gir 40 % rabatt og er en god ordning for de som ikke reiser daglig. For pendlere som reiser hver dag er månedskortene en god ordning.
- Ungdomskortet gjelder i dag til fylte 20 år og det er et godt tilbud for ungdom å kunne reise i hele Innlandet til en rimelig pris. Aldersgrensen for rabattordninger til elever/studenter under utdanning bør oppheves, samt også utvides til å omfatte lærlinger.
- Det må innføres krav om at drosjer og busser må være miljøvennlige. Innen en tidsfrist må alle vanlige drosjer være nullutslippsbiler. Drosjevirksomheten er et viktig transportmiddel for innbyggerne i Oppland og ellers i landet. Det må ryddes opp i lovverket slik at alle selskap, deriblant selskap som Uber og Haxi, omfattes av samme lovverk og bestemmelser.

Oppland Arbeiderpartis viktigste prioriteringer:

Jernbane.

- Utbygging av Intercity-trianglet til Lillehammer, Halden og Skien med dobbeltspor innen 2030. Planlagte krysningsspor nord for Hamar må bygges ut slik at de blir en del av det framtidige dobbeltsporet.
- Det må både utarbeides planer for traseen Oslo S-Roa og foretas en helhetlig prioritering av Gjøvikbanen, for flere avganger, økt strømforsyning, fjernstyring, signalanlegg, nytt

togmateriell og flere krysningsspor. Dette må være med i første periode i kommende NTP (2018-2029).

- Civitas rapport fra mars 2016 (Grenbanerapporten) underbygger behovet for tiltak på Gjøvikbanen. Her pekes det spesielt på at nytt dobbeltspor Grorud-Hakadal reduserer reisetiden med 20-22 min.
- I forbindelse med bygging av dobbeltspor til Lillehammer, må det planlegges for sammenkoblingen av Gjøvikbanen og Dovrebanen. Utbygging av sammenknytningen bør skje når dobbeltsporet til Lillehammer er ferdig.
- Planlagte krysningsspor på Dovrebanen nord for Lillehammer må gjennomføres i tråd med gjeldende NTP.
- Raumabanen må elektrifiseres og rustes opp for fortsatt å kunne ta godstransport.

Veg.

- Oppland Arbeiderparti støtter fortsatt Lotto-rekka og vil ha fullføring av Rv 4, E6 og E16. Sammenhengende utbygging er viktig for alle traseer og vegnettet bygger fylket og landet sammen. NTP 2014-23 la gode premisser og føringer for utbygging av vegnettet, også i vårt fylke. Oppland Arbeiderparti mener at disse planene må følges opp i ny NTP for 2018-29. Prosjekter som ligger inne i nåværende NTP må prioriteres og fullføres, før nye prosjekter blir prioritert. Samfunnsøkonomi må ikke være det eneste kriterium for hvilke vegger som skal bygges ut, men regionhensyn som at Oppland er et stort reiselivsfylke med til tider stor trafikk i helger og ferier må vektlegges. Det samme gjelder å ha forutsigbare og trygge vegger sommer som vinter, både innad i fylket og øst-vest og nord-sør aksene.

Kort om de ulike veiene.

- E6: Stortinget må i ny NTP 2018-29 prioritere og bekrefte at hele strekningen på 55 km fra Elstad i Ringebu fram til Otta må påbegynnes raskest mulig i perioden 2018-21 og ferdigstilles senest i 2023. Øyer-Tretten tunnellop ligger inne som bundet prosjekt i forslaget til ny NTP 2018-29.
- Rv4: Utbyggingen av Rv4 er godt i gang, men gjenstående parseller Jaren-Amundrud og Lunner grense-Roa må prioriteres for å få sammenhengende utbygging. Plassering av grensesnittene for innkreving av brukerbetaling må ses i sammenheng med samhandlinga innad i en kommune.
- E 16: Det er flere store prosjekter langs E 16 Sandvika-Bergen som er godt i gang. I neste NTP må rassikringsprosjektet Kvamskleive prioriteres ettersom dette er det høyest prioriterte rassikringsprosjektet i region øst og har vært med i NTP siden 2010-19 planen. Videre må Fagernes-Hande inn i NTP 2018-29 for dermed å løse trafikkproblemet gjennom regionsenteret Fagernes med en ÅDT på ca 10 000 og sikre helhetlig utbygging gjennom Valdres. E 16 Eggemoen-Jevnaker- Olum må bygges.

Nye prosjekter.

- På E6 gjelder dette rassikringsprosjektet ved Rosten. For Rv 4 er det ønskelig å forlenge utbygging av ny vei fra Jaren-Amundrud til også å gjelde til Lygna nord og en må legge inn Rv ved Gjøvik, for å finne en helhetlig og god løsning. En løsning for Gjøvik som skaper sammenheng mellom jernbane, vei og kollektivløsninger gjennom Gjøvik, er viktig for utvikling av Gjøvik som universitetsby og må ha høy prioritet i den videre utvikling av R4. På E 16 må Turtnes-Øye ses i sammenheng med utbyggingen

av parsellen Øye-Eidsbru. Det er ønskelig at E 16 Eggemoen-Nymoen i Buskerud prioriteres for å binde Valdres og Hadeland sammen.

Øst-vest forbindelsene.

- Oppland Arbeiderparti støtter at E 134 blir valgt som den sørlige korridoren blant veiene øst-vest. Armen mellom Odda og Bergen bør utredes. Som det nordlige alternativet må E 16 Filefjell velges, da denne nå straks er 100% vintersikker over fjellet, har lavest restkostnad å bygge og den binder landsdeler sammen. Den sikre vinterregulariteten over Filefjell er spesielt viktig for næringslivets transporter.
- Rv 15 er en del av utredningen om forbindelser mellom Østlandet og Vestlandet. Det pekes på i utredningen behov for oppgradering av veien, der blant annet nye tunneler er ett av tiltakene. Rv15 forventes å få økt trafikk i årene framover fordi veiutbygging i Sogn og Fjordane vil knytte E39 og Søre Sunnmøre tettere opp mot Rv15. Dette må møtes med strekningsvise tiltak på begge disse veiene, bygging av nye tunneler på Strynefjellet og bygging av gang- og sykkelveier langs Rv15.
-

Fylkesveger.

- Oppland Arbeiderparti er fornøyde med at Fv 33 mellom Skreia og Totenvika står ferdig. Det er nå avgjørende viktig med videre og helhetlig utbygging over i Akershus, og at det sikres rassikringsmidler til prosjektet. Oppland Arbeiderparti er tilfredse med at utbygging av Fv 33 over Tonsåsen nå står for tur i forslag til handlingsprogram for fylkesveger.
- Framtidige utbedringer av Fv 33, inkludert tunell-løsning ved Kallerud i Gjøvik krever store investeringer og må sees i sammenheng med øvrige utbygginger i fylket. Fv 33 har en sentral og avgjørende funksjon i transportsystemet mellom Minnesund og Valdres.
- Videre må det settes av tilstrekkelig med midler til utbedring av eksisterende fylkesveinett i hele fylket. Etterslepet er enormt og her må fylkeskommunen tilføres midler som sikrer en rask og helt nødvendig opprustning av flere strekninger, både for å ivareta trafikksikkerheten og sikre rask og effektiv gods- og persontransport på fylkesveinettet vårt.

Luffart.

- Oppland Arbeiderparti støtter satsingen på Fagernes Lufthavn, Leirin som charterflyplass. Reiselivsnæringen i både Oppland og Buskerud vil dra enorm nytte av chartertrafikken for å sikre vekst og verdiskapning. For at denne satsingen skal være mulig, må Staten ta sitt ansvar og drifte flyplassen videre i en 10 års periode fra 2018-27. Forutsetning at næringslivet skal bidra inn ved etablering av charterfond.
- For å sikre gode rammebetingelser for å kunne videreføre Leirin som attraktiv og stabil destinasjon for chartertrafikk, må en også vurdere å gjeninnføre ruteflygninger på Fagernes Lufthavn.

8. KUNNSKAP.

Alle skal ha lik mulighet til å ta en utdanning. En styrke i det norske samfunnet er at alle går på samme skole. Oppland Arbeiderparti vil verne om fellesskolen. Regjeringa har åpent for

en massiv privatisering i skolen. Dette er Oppland Arbeiderparti imot. En bred og mangfoldig fellesskole har alltid være viktig for oss, og vi vil derfor stramme inn dagens regelverk for privatskoler. Lokale offentlige myndigheter må ha innflytelse på etablering av skoler som ikke er offentlige. Privatskoleloven må endres slik at kun skoler med et klart pedagogisk alternativ til fellesskolen gis statsstøtte.

Barnehagen skal gi en god start i opplæringsløpet. Det må på plass en bemanningsnorm som sikrer nok voksne med relevant kompetanse i barnehagen. Minimum halvparten av de som jobber i barnehagen skal være barnehagelærere. Kompetansen til barne- og ungdomsarbeidere er også viktig for tilbudet til barnehagebarn, og vi vil derfor styrke grunnbemanningen med flere fagarbeidere.

Grunnlaget for å ruste unge til å fullføre og bestå legges tidlig. Lav gjennomføring i videregående opplæring er en trussel mot behovet for kompetanse i arbeidslivet. Alle elever må lære grunnleggende lese-, skrive- og regneferdigheter. Dette krever et sterkt lag rundt den enkelte elev. Antall pedagoger i den norske skolen må derfor økes. Et forpliktende samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner er vesentlig for å sikre tidlig innsats og sømløse overganger mellom ulike opplæringstilbud gjennom hele livet.

Behovet for kompetanse i framtidens arbeidsliv vil i større grad preges av anvendelse av kunnskap. En kritisk gjennomgang av læreplanene og kompetansemålene er helt avgjørende for lærerens undervisning og elevens læring. Det er nødvendig at læreplanene gjennomgås, revideres og tilpasses for framtida. Antall kompetansemål i læreplanen må reduseres, i tråd med Ludvigsen-utvalget sin anbefaling.

Skolepolitikken former samfunnet på sikt. Kompetansemålene må i større grad enn i dag gjenspeile de overordnede målene for opplæring i skolen. Kritisk tenking blir en viktig kompetanse for oss alle og må inkluderes i større grad gjennom skoleløpet. Økt bruk av internett krever egen evne til å sortere kilder og være kildekritisk.

Omstillingsevne er en viktig kompetanse i seg selv. Forskning peker på viktigheten av at skolen legger til rette for utvikling og kreativitet samt vilje og evne til å utforske og skape. Oppland Arbeiderparti mener derfor at IKT og koding må bli en del av lærerutdanningen og læreplanen. Det må i større grad bli en naturlig del av undervisningen.

Den teknologiske utviklingen går raskt. Det er krevende for kommuner og fylkeskommuner å holde skolene oppdatert på digitalt utstyr. For å innhente det teknologiske etterslepet må vi ha en helhetlig gjennomgang og oppgradering av den digitale infrastrukturen i norsk skole. Undervisningen må tilpasses bruk av digitale læremidler i alle fag. For å få til et løft i den digitale infrastrukturen må kommuner og fylkeskommuner få overført midler til investering.

Globalisering er en klar trend, og hele verden er en potensiell arbeidsplass for dagens ungdommer. Språk er en nøkkelkompetanse og flerspråklighet er en ressurs for den enkelte og for samfunnet. Å lære språk tidlig gir mange fordeler, og det må derfor åpnes for at skoler skal kunne tilby fremmedspråk igjennom hele skoleløpet.

Høyre og Frp-regjeringa har økt prisen for å ta eksamen som privatist. Det kan være mange grunner til at enkelte velger eller må ta en eksamen som privatist, men de har til felles at de

ønsker å få seg en utdanning. Statens lånekasse bør derfor kunne gi lån til betaling av privatisteksamen som gjøres om til stipend ved bestått eksamen.

Det må utarbeides nye måter for å dekke behovet for oppfølging både innen fysisk og psykisk helse. Helserådgiver må være tilstede på skolen hver dag, ikke bare sporadisk. Skolen må tilby en bedre seksualundervisning, som forklarer grensesetting, legninger, kroppspress og kjønnsykdommer. Seksualundervisning må være tema flere ganger gjennom hele skoleløpet, også i videregående opplæring.

Mange utdanningsløp er fortsatt preget av satte kjønnsinndelinger. Menn velger oftere ingeniørutdanning og kvinner velger oftere helsefagutdanning. Det må derfor innføres kjønnsponng i studier der et kjønn er sterkt underrepresentert. Dette vil også bidra til å øke likestillingen i arbeidslivet på sikt.

Felles innsats for flere læreplaner er en viktig del av et forpliktende samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner. Privat sektor, spesielt industrien, har lang tradisjon for å ta inn lærlinger i produksjonen for å styrke bedriftens verdiskaping og sikre kompetent arbeidskraft. Kommunene står overfor mange krevende oppgaver. Innen fagfelt som helse, omsorg, oppvekst, administrasjon, teknisk og vedlikehold vil det være behov for rekruttering. Kommunene må intensivere sitt arbeid med å ta inn flere lærlinger.

Oppland Arbeiderparti vil:

- Tidsbegrense konsesjoner til privat skoledrift, med krav om ny søknadsprosess og politisk innflytelse ved utløp av konsesjon.
- Styrke tilsynet med eksisterende privatskoler innen norsk utdanning.
- Gi strengere bøter til de som tar ut utbytte fra norsk skole.
- Endre privatskoleloven slik at kun skoler med et klart pedagogisk alternativ til den offentlig skolen gis statsstøtte.
- Gi kommuner og fylkeskommuner vetorett ved etablering av privatskoler.
- Innføre bemanningsnorm i barnehagen.
- Innføre en norm for lærertetthet hos de yngste elevene.
- Videreutvikle mulighetene for forsering i alle basisfag gjennom grunnskolen og videregående opplæring.
- Redusere antall fagspesifikke kompetansemål i skolen.
- Åpne for at skoler kan tilby fremmedspråk gjennom hele skoleløpet.
- Digitale ferdigheter som en grunnleggende kompetanse på lik linje med lese, skrive og regne.
- Ha koding inn i læreplanen og integrere digital kompetanse i undervisningen.
- Åpne for bruk av internett i eksamenssituasjoner der det er hensiktsmessig.
- Øremerke økonomiske midler som gjøre kommunene og fylkeskommunene i stand til å ruste opp den digitale infrastrukturen.
- Gi Statens lånekasse anledning til å gi lån for betaling av privatisteksamen som gjøres om til stipend ved bestått eksamen.
- Profesjonalisere seksualundervisningen og sikre at temaet blir tatt opp med jevne mellomrom gjennom hele skoleløpet.
- Innføre kjønnsponng i studier der et kjønn er representert med under 30 prosent.
- Trappe opp og øremerke midler til tverrfaglige skolehelsetjenester og helsestasjoner.
- Utvikle digitale løsninger som elevtjenesten.no slik at ungdom enkelt kan kontakte skolehelsetjenesten på digitale plattformer.

- Innføre nasjonal bemanningsnorm i skolehelsetjenesten etter Helsedirektoratets anbefalinger.
- Gjøre psykisk helse til en del av kompetansemålene til skolen.
- Sikre elever med psykiske plager og lidelser bedre tilgang til psykisk helsehjelp fra kvalifiserte fagfolk og ansette flere med slik kompetanse i kommunene.
- Øke lærlingtilskuddet og sikre at fylkeskommunene kompenseres for økningen i tilskuddet fra staten.
- At det offentlige forplikter seg til å ta inn flere lærlinger.
- At godkjente lærebedrifter med lærlinger skal prioriteres ved kjøp av varer og tjenester og offentlig anbudsrunder.

9. HELSE/VELFERD.

Velferd.

For di gode velferdstjenester er et velegnet virkemiddel for trygghet, fordeling og vekst, er en sterk velferdsstat et viktig politisk verktøy og mål. De ansattes kompetanse, profesjonalitet og motivasjon er den viktigste ressursen i utviklingen av de offentlige tjenestene. Vi vil arbeide for at ansattes fagkompetanse og medvirkning i større grad tas med i utvikling av tjenestetilbudet i tillegg til medvirkning fra brukere. At helhetsansvaret for tjenestene skal være offentlig, og at innkjøp fra det private må styres av det offentlige. Vi vil legge til rette for at ideelle aktører kan spille en større rolle som leverandør av tjenester til det offentlige og bidra til bedre utvikling av offentlig sektor gjennom bedre involvering av de ansatte, samt samarbeide med partene i arbeidslivet om nye modeller for ledelse og samarbeid i offentlig sektor.

Oppland Arbeiderparti vil:

- Alt ansvar for tjenestene skal være offentlige, og at alt innkjøp fra det private skal styres av de offentlige.
- Styrke de ansattes kompetanse slik at vi kan utvikle de offentlige tjenestene i henhold til fremtidige behov.

Helse.

Arbeiderpartiets mål er et samfunn som fremmer god helse for alle, forebygger sykdom, utjevner sosiale forskjeller og gir alle barn og unge en god start på livet.

Arbeiderpartiet mener at rett til helsehjelp ikke skal syres av privatøkonomien. Alle skal få den hjelpen de trenger når de trenger den. Felles helsetjeneste skal utvikles i offentlig regi, og grunnleggende velferdstjenester skal ikke kommersialiseres.

Vi vil stanse utviklingen mot et todelt helsevesen i Norge. Derfor sier vi nei til privatisering, og sørger heller for at de offentlige sykehusene blir bedre. Fremover trengs det stabilitet rundt organiseringen av sykehusene, bedre økonomi, utvikling av nye behandlingsmetoder, nye medikamenter, ny teknologi og god faglig ledelse.

Oppland Arbeiderparti krever:

- Felles helsetjeneste skal utvikles i offentlig regi, og grunnleggende velferdstjenester skal ikke kommersialiseres.
- At utviklingen av et todelt helsesamfunn stanses.

Rus og psykisk helse.

Det store helseløftet for Arbeiderpartiet handler om forebygging og tidlig innsats for rus og

psykisk helse. Helsetilbudene må styrkes i kommunene, med særlig vekt på barn og unge. Skolehelsetjenesten må styrkes, og kunnskapen om psykisk helse må økes. Psykiske plager er vår tids folkesykdom. Med tidlig hjelp kan likevel mange psykiske lidelser forebygges og behandles.

Rusavhengighet dreper og ødelegger liv. Arbeiderpartiet vil føre en restriktiv, forebyggende og kunnskapsbasert ruspolitikk. Rusavhengige skal møtes med god helsehjelp, ikke straff. Arbeiderpartiet vil gå nye veier for å hjelpe de sykeste ruspasientene, som lett tilgjengelige sprøyterom og heroinassistert behandling. Vi mener det er behov for en større endring i ruspolitikken. Reformen innebærer at dagens sanksjoner mot rusbruk erstattes av alternative reaksjoner som tar som utgangspunkt at rusmiddelavhengighet er et helseproblem som må møtes med helsehjelp.

Oppland arbeiderparti vil:

- ha lavterskel psykisk helsetilbud i alle kommuner.
- fjerne egenandelene hos fastlegen for ungdom opp til 18 år.
- bidra til at våre unge lærer mer om psykisk helse i skolen.
- øremerke midler til skolehelsetjenesten.
- styrke kommunene slik at de skal ha mulighet til å ansette flere fagfolk som kan psykisk helse.

Antibiotikaresistens.

En av vår tids store trusler er økt antibiotika resistens. Det er knapt utviklet nye antibiotiske substanser på snart 30 år. Både nasjonalt og internasjonalt haster det å skjerpe innsatsen i kampen mot bakterier som er motstandsdyktige mot antibiotika.

Oppland Arbeiderpartiet vil at:

- Norge tar internasjonalt lederskap for etableringen av ordninger som øker forskning, utvikling, overvåking og innkjøp av antibiotika vurdere skjerpet kontroll av multiresistente bakterier hos personer som har blitt operert utenlands.
- Norge skal jobbe for et internasjonalt regelverk som skal redusere overforbruket av antibiotika i verden.

Eldreomsorg.

Og våre eldre vil leve lengre, være aktive og ha god helse lengre enn før. Vi må derfor starte arbeidet med en eldrereform som handler om verdighet for den enkelte, boformer og innhold i tjeneste, struktur og finansiering.

Eldre er ulike, og alderdommen har ulike faser. Tilbudet til våre eldre må tilpasses dette mangfoldet. Seniorer som ønsker det, skal kunne jobbe lenger. Selv om helsa skranter, skal langt flere eldre kunne bo og trives hjemme. Vi vil gjennomføre en kvalitetsreform gir trygghet om at alle syke eldre får et godt tilbud. Pårørende og frivillige som ønsker å gjøre en innsats, skal anerkjennes og gis gode rammer.

Oppland Arbeiderparti vil:

- styrke kommuneøkonomien, slik at eldre som trenger sykehjemsplass skal få det, og de skal ha enerom.
- tilrettelegge for at ektepar og samboere som har innvilget sykehjemsplass skal få bo sammen hvis de ønsker det.
- videreføre tilskuddsordningen til kommunene både for rehabilitering og nybygging av omsorgsplasser.

- styrker tilskuddsordningen for investering i velferdsteknologi.

Oppland Arbeiderparti mener tilbudet til demente, med større vekt på fysisk og mental trening. Vi ønsker en mer tverrfaglighet i kompetansen, som også omfatter aktivitører, ernæringskunnskap, musikkterapi, ergoterapi, psykologer, vernepleiere m.m. Det er viktig for oss å sørge for at eldre får tilbud om god, sunn og appetittvekkende mat, og måltider som passer inn i en normal døgnrytme. Oppland Arbeiderparti mener at det er fellesskapet som skal sørge for at den enkelte føler seg trygg og ivaretatt, i tråd med den enkeltes ønsker og behov.

Ungdom og bolig.

Et eget sted å bo til en overkommelig pris er for mange avgjørende for å kunne leve et selvstendig og godt liv. Det er derfor en viktig politisk oppgave å legge til rette for at det bygges nok boliger. De siste årene har boligprisene steget kraftig. For mange, særlig unge, har det blitt vanskelig å kjøpe egen bolig. Hovedproblemet er at det over lang tid har blitt bygget for få boliger i Norge, særlig i pressområdene. Vi vil ta initiativ gjennom å stille strengere krav til kommunene og sikre raskere prosesser for boligbygging. Arbeiderpartiet vil at kommunene må gis mulighet til å tildele startlån til unge med liten egenkapital, og sørge for flere leie-til-eie-ordninger i samarbeid med private utbyggere.

Barn og familie.

Tiltak som retter seg mot barnefamilier.

I årene som kommer vil inntektene fra olje og gass bli mindre og det vil være mindre penger å fordele gjennom statsbudsjettet enn det som har vært tilfelle de siste årene. Det betyr at vi må prioritere. Også mellom tjenester og kontantoverføringer. For noen betyr barnetrygden mye, mens andre sparer barnetrygden slik at barna har en solid egenkapital når de blir voksne. Arbeiderpartiet har prioritert å gi barnefamiliene garantier for plass og innført makspris for barnehageplasser, fjernet egenandeler for de yngste og redusert egenandel og gitt flere gratis helsetilbud til ungdom, gjort skolebøker gratis på videregående skole og fjernet mulighetene for at skolene skal ta egenbetaling for leirskole. Helsesøstertjenestene er styrket og fremmet flere forslag for å holde priser på aktiviteter slik at ingen hindres fra å delta. Oppland Arbeiderparti prioriterer makspris i skolefritidsordningen og utvikling av denne til en aktivitetsskole med både tilbud om kultur og fysisk aktiviteter, samt innføring av et nasjonalt kulturkort for ungdom. I tillegg foreslås det å innføre gratis adgang for barn og unge på museer. Oppland Arbeiderparti mener det er viktigere å ha universelle tjenestetilbud enn å prioritere kontantoverføringer til barnefamilier.

Oppland Arbeiderparti vil ha godt utbygde offentlige velferdstjenester. Det er en forutsetning for å gi frihet til å være familie. Velferdsordningene må utformes slik at de legger grunnlag for høy yrkesdeltakelse og økt likestilling. Arbeid er den mest effektive veien ut av fattigdom, og derfor må velferdspolitikken legge til rette for at flest mulig har sjansen til å jobbe.

I dag er det mange barn som vokser opp i fattige familier i Norge. Ca. 10% av alle barn vokser opp i fattige familier. 40 % av disse fattige familiene er enslig forsørgere.

Oppland Arbeiderparti mener det er viktig at velferdsstaten stiller opp for alle.

Barnefattigdommen på bekjempes med forskjellige tiltak og innenfor politiske arenaer.

Overgangsstønnad er en økonomisk ordning som man har rett til i tre år for å hjelpe

eneforsørgere, og støtten reguleres etter inntekt. Oppland Arbeiderparti mener at barnetillegget i overgangsstøtten må økes.

Oppland Arbeiderparti er opptatt av at vi må ha et barnevern som har nok kompetanse og ressurser, slik at barn sikres den omsorgen de har krav på og trenger.

10. SYKEHUSSTRUKTUR.

Spesialisthelsetjenesten i framtida.

Velferdssamfunnet er i utvikling. Helsetjenestene blir stadig mer komplekse, og mange flere kan behandles fordi nye behandlingsmåter, nye medisiner og ny teknologi gjør det mulig. Utviklingen går raskere nå enn noen gang og særlig den teknologiske utviklingen gir muligheter, men er også utfordrende fordi den krever mye nytt teknologisk utstyr. Helsevesenet spesialiseres og gjør det krevende å tilby den nyeste behandlingen. Derfor er vi avhengig av at de offentlige velferdstilbudene utvikler seg i takt med samfunnet forøvrig. Dersom det offentlig ikke er i stand til å gi tilbud i tråd med det denne utviklingen tilsier, vil presset for å ta i bruk private løsninger øke.

Samtidige gir nye behandlingsmåter, teknologiske framskritt og utvikling av mer kapasitet og flere ansatte nye muligheter for å desentralisere flere tjenester og gi bedre behandling tilpasset den enkelte pasient. De lokalmedisinske sentrene på Otta og Fagernes er gode eksempler på det og det blir prøves ut tilbud med akuttmedisiner på disse LMSene.

Den forventede levetid er omkring 20 år kortere for mennesker med alvorlige psykiske lidelser enn for den øvrige befolkningen. Nesten 60 prosent av overdødeligheten kan tilskrives somatiske sykdommer med stort potensial for forebygging. Mye tyder på at det svikter når det gjelder forebygging og behandling av vanlige somatiske sykdommer hos denne gruppen pasienter. Derfor vil det være viktig for denne gruppen at psykisk helsevern og somatikk samlokaliseres. Samtidig er det andre deler av tilbudet som gis det pasienter med psykiske lidelser som bør gis i egne tilbud slik det er etablert på avdelingen på Reinsvoll og på DPS ene.

Nye behandlingsformer gjør at det er behov for færre døgn på sykehus for mange typer behandlinger. Det gjør at behovet for oppfølging og rehabilitering øker. Et framtidig sykehusstilbud i Oppland og Innlandet må i vareta dette samt bidra til å forebygge sykdom. Det foregår et omfattende arbeid med ny sykehusstruktur i Innlandet og det er en rekke prosesser som ikke er fullt ut er ferdig på det nåværende tidspunkt.

Oppland Arbeiderparti registrerer at Helse Sør-Øst foreslår en investeringsramme på 8 mrd kroner til Sykehuset Innlandet og er opptatt av at disse må brukes slik at det utvikles tilbud som kommer hele området til gode.

Oppland Arbeiderparti støtter at SI planlegger for et nytt sykehus som ivaretar de mest spesialiserte behandlingene, samt de med sammensatte lidelser. Samtidig må det avklares hvilke oppgaver som fortsatt skal gjøres i de eksisterende sykehusene. En rekke behandlinger innenfor indremedisin, kroniske sykdommer og polikliniske behandlinger som kan gjøres på de eksisterende sykehusene. I tillegg er samarbeid med utdanningsinstitusjoner og kommuner avgjørende for hvordan et helhetlig helsetilbud skal utvikles. Ambulansetilbudet og helikoptertilbudet må også ses i sammenheng med struktur. En

grunnleggende forutsetning i arbeid med ny struktur må være at dagens sykehus kontinuerlig gis mulighet til fortsatt utvikling faglig og medisinsk.

Uavhengig av framtidig struktur må flere pasienter få sine behov for spesialisthelsetjenester dekket ved de lokalmedisinske sentrene i Oppland. Senterne på Fagernes og Otta må utvikles og planene om et senter på Hadeland må realiseres i foretakets budsjetter og overordnede strategier. Det må etableres et system med takster som sikrer tilbudet og det må prøves ut en modell med akuttmedisiner i beredskapsturnus på de etablerte lokalmedisinske sentrene på Fagernes og Otta.

Det er også viktig å utvikle de prehospitale tjenestene i Oppland. Det er særlig viktig når vi vet at det er tiden fra skaden oppstår til du ankommer sykehuset som er mest avgjørende for om man overlever ved alvorlige ulykker. Det er viktig å opprettholde luftambulansebasen på Dombås, men på luftambulanskartet er det for dårlig dekket opp i Mjøsregionen. Oppland Arbeiderparti krever derfor at det bevilges økte ressurser til å bygge ut de prehospitale tjenestene i Oppland, spesielt til en ny luftambulansebase i Mjøsregionen. Oppland Arbeiderparti mener det er nødvendig å se dette i sammenheng med en framtidig struktur i regionen.

Oppland Arbeiderparti støtter formuleringene i nytt program for perioden 2017-2021 der det foreslås å dele Helse Sør-Øst for å bedre styringen og drift i helseforetaket, og at det være økt politisk styring av sykehusene i en regionalisert modell med tre nivåer. Oppland arbeiderparti mener også det er avgjørende at det er stedlig ledelse og en plassjef ved alle sykehus som har fullmakter til å ta beslutninger.

11. FOLK OG SAMFUNN.

Et inkluderende Oppland.

Ivaretar forslagene 46 og 47.

Oppland Arbeiderparti mener at flyktninger og asylsøkere betyr muligheter og ressurser for Opplandssamfunnet. Vi blir rikere som samfunn og mer innovative av mangfoldet, og vi er avhengig av økt arbeidskraft i tida som kommer. For at mulighetene skal realiseres er vi avhengige av å lykkes med integreringen i mottak og i bosettingsprosessen. Men vi må også lykkes med integreringen i dagliglivet og vi må skape møteplasser mellom majoritetsbefolkningen og minoritetsbefolkningen. Det at våre nye innbyggere føler at de hører til og kjenner noen, er det viktig for at de som kommer til Oppland blir boende her også i framtida.

Integrering fra dag en.

Oppland Arbeiderparti mener det er avgjørende for en vellykket integrering at innsatsen settes inn fra dag en. Passivitet og lang ventetid vil hemme integreringen, og vi er derfor motstandere av regjeringens kutt til norskopplæring i mottak. Ventetiden på asylmottak må brukes til mer aktivitet, opplæring, karriereveiledning og kvalifisering. Barna må få mulighet til å gå i barnehage og timene til norsk- og samfunnskunnskap må økes. Dette vil føre til en mer aktiv hverdag og mer innsikt i vårt norske verdigrunnlag som er viktig både for integreringen og for å motvirke radikaliserings.

Asylsøkere som kommer til Norge har ulike forutsetninger for å lykkes i det norske samfunnet. Derfor må asylsøkeres kompetanse kartlegges raskt i mottaksoppholdet, slik at man kan tilrettelegge for godkjenning av utdanning eller fylle på med kompetanse.

Oppland Ap støtter forslaget om at det er domstolene som skal avgjøre om en person skal miste statsborgerskapet basert på forholdsmessighetsvurdering.

Bosetting i kommunene.

Nøkkelen for å lykkes med integrering er at dette arbeidet forankres i den politiske og administrative ledelsen i kommunene, og at man sørger for at integrering blir et arbeid som flere kommunale etater engasjerer seg i. Oppland Arbeiderparti vil derfor oppfordre våre ordførere og folkevalgte om å sette integrering høyt på kommunens dagsorden.

Oppland Arbeiderparti mener det er viktig at introduksjonsprogrammet er individuelt tilpasset og at norskopplæringen blir mer arbeidsrettet. Et godt eksempel på dette er integreringsarbeidet som skjer i Lillehammer kommune hvor deltakerne på introduksjonsprogrammet får et løp som er tilpasset sitt utgangspunkt og behov.

Kommunene har, sammen med det private næringslivet, et ansvar for å skape inkluderende arbeidsplasser som gir flyktningene en mulighet til å komme ut i arbeid, praksis eller arbeidstrening. Det er viktig at kommunene aktivt tar kontakt med lokalt næringsliv, og et godt eksempel på dette er NAV Ringebru som har ansatt en egen jobbspesialist som skal være en link mellom næringslivet og voksenopplæringen.

Oppland Arbeiderparti mener det er særlig viktig med innsats rettet mot barn og unge, og tiltak som gjør at ungdom med minoritetsbakgrunn fullfører videregående opplæring. Her er det viktig at kommuner og fylkeskommunen samarbeider med høyere utdanning og næringslivet slik at flere unge kan få mentorer og karriereveiledning.

Frivillighet.

Frivilligheten bidrar med unike møteplasser for integrering, og Oppland Arbeiderparti vil berømme frivillighetens innsats i hele fylket. Samtidig anerkjenner vi at samarbeidet mellom frivillig sektor og kommunene kan bli bedre, og Oppland Arbeiderparti vil oppfordre våre ordførere og folkevalgte til å ta initiativ til å etablere samarbeidsavtaler med frivillige lag og organisasjoner om integrering.

Oppland Arbeiderparti mener at det også bør stilles krav til flyktninger gjennom introduksjonsprogrammet å delta på frivillig aktivitet. Dette for å bli bedre kjent med lokalsamfunnet, hvordan det norske samfunnet er organisert og for å skaffe seg nettverk som er viktig for å lykkes i lokalsamfunnet.

Frivillighet er ikke gratis, og den skal koordineres og organiseres, og Oppland Arbeiderparti mener det derfor er behov for økt og mer langsiktig støtte til frivillige lag og organisasjoner.

Barn på flukt.

Enslige, mindreårige asylsøkere er i en særlig utsatt situasjon. Mange har en lang og farlig flukt bak seg og traumatiske minner fra hjemlandet. Oppland Arbeiderparti mener at disse barna trenger omsorg, trygghet og tett oppfølging når de søker om beskyttelse i Norge, og er

derfor glad for at et flertall på Stortinget stanset flere av regjeringens forslag om økt bruk av midlertidig opphold for enslige, mindreårige.

Midlertidig opphold til barn skaper utrygghet og har store konsekvenser for de det gjelder. Den uavklarte situasjonen skaper stress og bekymringer som går utover skolegang, helse og integrering. Oppland Arbeiderparti mener at hensynet til barns beste må gå foran innvandringsregulerende hensyn og vil advare sterkt mot en symbolpolitikk som straffer barn.

Oppland Arbeiderparti er derfor bekymret over økningen av bruken av midlertidige tillatelser til enslige, mindreårige asylsøkere. For til tross for at Stortinget stemte ned regjeringens forslag har bruken av denne ordningen økt dramatisk. I 2015 fikk 15 barn midlertidig tillatelser, men i 2016 var tallet økt til 316. Oppland Arbeiderparti mener derfor at Arbeiderpartiet sammen med resten av opposisjonen på Stortinget må gi regjeringen føringer om at praksisen ovenfor barn må endres.

En del av årsaken til økningen i antall midlertidige tillatelser til barn er at rimelighetsvilkåret ved internflukt er fjernet. Oppland Arbeiderparti krever derfor at Arbeiderpartiet tar initiativ til at rimelighetsvilkåret blir gjeninnført for enslige, mindreårige asylsøkere fordi de er en spesielt sårbar gruppe.

Den store økningen i midlertidige tillatelser har skapt en forverring på mottakene, og UDI melder om at flere enslige, mindreårige på mottak nå sliter med søvnproblemer, skolevegring og sosial isolasjon. Oppland Arbeiderparti krever derfor at regjeringen får fortgang i arbeidet med å bosette disse barna i en kommune, og at den barnefaglige kompetansen i mottakene bedres. Oppland Arbeiderparti mener det på sikt må være et mål at barnevernet skal ha ansvaret for alle asylbarn som er alene i Norge. En opptrapping mot dette målet må innebære økte krav til bemanning og barnefaglig kompetanse i mottak for barn mellom 16 og 18 år.

Oppland Arbeiderparti er svært bekymret for det økende antall barn som forsvinner fra mottak, og frykter at disse kan bli offer for kriminalitet, prostitusjon og menneskehandel. Oppland Arbeiderparti mener derfor at samarbeidet mellom mottak, UDI, politi og barnevern må bedres, den barnefaglige kompetansen i hele asylkjeden må styrkes og det må etableres et avhengig tilsyn for mottak for asylbarn mellom 16 og 18 år.

Bevar fengslene i Oppland.

Regjeringen har startet et arbeid med å vurdere kapasitet og struktur i fengslene i Østlandsområdet. En rapport foreslår å legge ned fengslene både i Gjøvik og Valdres.

Vestoppland fengsel avd. Gjøvik har 24 soningsplasser og har gode resultater i arbeidet med å rehabilitere de innsatte. Det er 22 statlige arbeidsplasser på fengslet. I tillegg knytter fengselet til seg andre yrkesprofesjoner som lærere, sykepleiere, leger, bibliotekarer, fysioterapeuter, prester og andre ulike yrkesgrupper (elektrikere, rørleggere, snekkere osv)

På avdelingen i Valdres er det 25 soningsplasser som tilbys innsatte som er på vei tilbake til et liv utenfor soning i fengsel.

Oppland Arbeiderparti krever at disse plassene beholdes i vårt fylke og at det utvides med tilbud om varetektsplasser. I dag må varetektsfanger fraktes til Hamar, og politiet bruker mye tid på å transportere personer som er pågrepet til celler på politihuset på Hamar. Oppland Arbeiderparti mener det må bygges ut cellekapasitet både i Valdres og på Gjøvik for personer som skal i varetekt.

Sett på landsbasis er det få soningsplasser i Oppland fylke (49 plasser). Til sammenligning er det over 300 soningsplasser øst for Mjøsa. Et mulig forslag om flytting av plasser fra Oppland til Hedmark vil forsterke denne skeivfordelingen på en helt uakseptabel måte. Dette handler naturligvis om både et viktig tjenestetilbud og om statlige arbeidsplasser.

I dag brukes mye ressurser både på å leie soningsplasser i Nederland og på transport til og fra fengslet. Oppland Arbeiderparti mener det er mer fornuftig å bruke disse midlene til å bygge ut kapasitet i Norge. Et svært godt alternativ vil være å velge Biri som lokaliseringssted. Det bør da bygges en soningsanstalt (100-200 plasser) beregnet for langtidssoning.

12. INTERNASJONALT.

Nedrustning.

Atomvåpen utgjør en trussel mot menneskehetens eksistens, men arbeidet for nedrustning og ikke-spredning har nærmest stoppet opp. Det endelige mål må være en verden uten kjernevåpen. Oppland Arbeiderparti mener Norge skal fortsette å arbeide for generell nedrustning av våpen internasjonalt. Årlig omsetter våpenindustrien strategiske varer for milliarder av kroner. Disse varene blir brukt i væpnede konflikter. Særlig rammes sivilbefolkningen i konfliktområdene hardt. Dette byr på politiske og etiske problemstillinger. Et av de viktigste nedrustningstiltakene Norge har bidratt med internasjonalt er rydding av krigsetterlatenskaper i post-krig og konfliktområder. Det er meget viktig å få ryddet landområder for blant annet miner, slik at lokalbefolkningen i post krig/konfliktområder kan gjenoppta sine liv. Oppland Arbeiderparti mener Norge fortsatt skal arbeide for fjerning av krigsetterlatenskaper og ta en ledende rolle i opprydning av våpenlagre i tidligere konfliktområder. Dette for å begrense potensiale for oppblussing av væpnede konflikter. Oppland Arbeiderparti mener og at den internasjonale ikkespredningsavtalen NTP må følges opp og at det fortsatt må legges press på atommaktene for at de skal ruste ned.

Verden er urettferdig.

Målet med utviklingspolitikk er å bekjempe fattigdom. Verden er ikke fattig, den er urettferdig. Fattigdom kommer av og opprettholdes av samfunnsmessige strukturer som skaper ulikhet. Også klimaendringene rammer de som har minst mulighet til å gjøre noe med dem eller tilpasse seg, hardest. Hungersnød og sult er ikke resultat av matmangel, men av retten til tilgang på mat. Alt dette er resultat av skjevfordeling, og strukturell urettferdighet. Ulikhet, dårlige arbeidsforhold, likestillingsutfordringer, miljøforurensning og ulikhet sett i lys av internasjonale strukturer, gjør at noen få kan bli rike på bekostning av andre. Stabile stater krever stabile institusjoner. Derfor bør bistanden Norge yter gå til oppbygging av solide og rettferdige institusjoner i utviklingsland. Trygge institusjoner vil også bidra til flere investeringer og bedre handelsvilkår for utviklingsland, og er helt essensielt for deres økonomisk utvikling. Bistand skal ikke være veldedighet, men hjelp til selvhjelp. Dermed er den beste måten å yte bistand gjennom gode systemer med juridiske rammeverk som

ivaretar individets og fellesskapets interesser. Norsk utviklingspolitikk skal være tuftet på solidaritet, ikke veldedighet.

Oppland Arbeiderparti vil at:

- Utvikling skal handle om å utjevne forskjeller, og dermed bekjempe fattigdom.
- Norsk bistand skal være en feministisk bistand.
- Norske bistandsprosjekter skal være fundert på solidaritet - ikke veldedighet.
- Vi er kritiske til bistand som kun baserer seg på tjenesteyting og som ikke driver endringsarbeid.
- Norsk bistand skal bidra til systematisk utvikling og oppbygging av sivil samfunn i de landene som mottar bistand.
- Norske bistandsprosjekter må ha forutsigbare og stabile rammer med lange perspektiver.
- Norge skal bidra med nødhjelp når verden rammes av kriser.
- Norge skal ha regelmessig evaluering og dokumentasjon av oppnådde resultater for å sikre kunnskapsbasert bistand.

Norsk eksport av strategiske varer.

Oppland Arbeiderparti mener regjeringen må arbeide aktivt internasjonalt for at det utvikles kontrollmekanismer som muliggjør håndheving av sluttbrukererklæringer. Det kan for eksempel gjøres ved at en oppretter en internasjonal monitoreringsstyrke som utfører verifikasjonskontroll. Det er positivt at det ble etablert tydeligere retningslinjer for eksport av strategisk forsvarsmateriell i november 2015. Oppland Arbeiderparti forventer at regjeringen følger opp disse retningslinjene. Det vises her til at Stortingsflertallet i november 2016 foreslo at deler av retningslinjene bør tas inn i norsk lovgivning og at regjeringen utreder hvordan to konkrete artikler i våpenhandelskonvensjonen kan innarbeides i lov eller forskrift. Oppland Arbeiderparti er opptatt av at Stortingets kontrollfunksjon må i varetas gjennom løpende konsultasjoner med regjeringen, om aktuelle eksportsaker og gjennom at Stortingsmeldingen om eksporten legges fram så tidlige som mulig i året. Oppland Arbeiderparti mener likevel at regjeringen må ha ansvaret for gjennomføringen av regelverket og at regjeringen på vanlig måte må holdes ansvarlig for gjennomføringen av dette.

13. FINANS.

Velferdsstaten må sikres finansiering.

Oppland Arbeiderpartiet ønsker et samfunn med små forskjeller og like muligheter for alle. Et velferdssamfunn finansiert av fellesskapet over skatteseddelen har vært, og skal fortsatt være et hovedgrunnlag for Arbeiderpartiets samfunnsbygging. Velferdssamfunnet kjennetegnes ved at det kommer alle til gode.

Å redusere forskjellene mellom folk er helt avgjørende for den norske modellen. Gjennom et progressivt skattesystem, hvor de med de bredeste skuldrene tar de tyngste løftene, kan vi redusere forskjellene og bidra til økonomisk vekst. Den norske modellen bygger på tillit, samarbeid og fellesskap. For å sikre fortsatt oppslutning om fellesskapsløsninger i møte med økt konkurranse og private aktører er det helt avgjørende at det offentlige tjenestetilbudet møter folks behov.

Oppland Arbeiderparti mener vi må ha et skattenivå som sikrer en bærekraftig velferdsstat og en rettferdig omfordeling. Skattesystemet må også stimulerer til arbeid og verdiskaping.

Oppland Arbeiderparti støtter programforslagets anbefaling om at skatte- og avgiftsnivået økes med inntil 15 milliarder kroner i løpet av neste stortingsperiode. Ca. halvparten av skatteøkningen legges på høye inntekter og formuer, mens resten fordeler seg på tetting av skattehull og avgifter særlig rettet mot klimautslipp. De som i dag betaler formueskatt vil måtte betale noe mer i formueskatt.

Oppland Arbeiderparti mener det også må utredes en mer treffsikker arveavgift enn den som ble fjernet i 2014

Kommunens inntektssystem.

De fleste velferdstjenestene gjennomføres av kommunene. Solberg-regjeringens endringer i inntektssystemet for kommunesektoren har gjort at det er en sterk omfordeling som særlig rammer de mellomstore kommunene. Meningen med inntektssystemet var å fordele inntektene sånn at tilbudene i kommunene skulle bli mest mulig likeverdige. Nå viser det seg at omleggingen straffer distriktskommunene.

Dette vil på sikt føre til sentralisering og dårligere tjenestetilbudet i mange kommuner.

Oppland arbeiderparti støtter derfor forslaget i programforslaget som sier at Arbeiderpartiet vil ha en gjennomgang av det kommunale og fylkeskommunale inntektssystemet for å sikre et likeverdig tjenestetilbud i hele landet.

